УДК 330.342.146(477)
Н.Л. Ющенко, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
В.В. Кулик, студентка напряму підготовки 6.030509 „Облік і аудит”
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ДОСЯГНЕННЯ НОРМАТИВІВ ЯКОСТІ ЖИТТЯ, ПРИЙНЯТИХ У РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ, ТА ДОСЯГНЕННЯ ОРІЄНТИРІВ РАЦІОНАЛЬНОГО СПОЖИВАННЯ ДЛЯ ВСІХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ ЯК ОДИН З ПРІОРИТЕТІВ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИКИ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Ключові слова: *прожитковий мінімум, споживчий кошик, якість життя, раціональне споживання енергетичних ресурсів*

Порівняно з іншими країнами Європи, Україна є однією з найбідніших. За даними ООН кожен другий українець проживає за межею бідності [7]. Якщо людина за стандартами ООН витрачає на проживання менш як 5 дол. на день і, відповідно, менше 150 доларів на місяць, вважається, що вона живе за межею бідності. За курсом Національного банку України на 30.11.2015 р. – це приблизно 3585 грн. – така межа бідності нашого населення [6]. Відповідно до Закону України „Про Державний бюджет України на 2015 рік” [1] прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць у 2015 році за загальним показником становить 1330 грн.

Станом на 16.03.2015 р. у споживчому кошику українця (це той мінімальний набір товарів і послуг, який, згідно із законом, має забезпечувати людині нормальне існування, і саме на основі споживчого кошика встановлюється розмір мінімальних зарплат та пенсій) налічувалося 300 позицій. Для порівняння, в Іспанії та Німеччині – близько 480, Великобританії – 350 [8]. Українці за підсумками 2013 року на продукти харчування витрачали 55% свого доходу, сьогодні ця частка складає 98%. Порівнявши споживчий кошик України, Німеччини та Польщі, можна стверджувати, що в двох останніх норми перевищують наші у 2-5 разів. Наприклад, холодильник однокамерний для України один на 15 років, для Німеччини один на 4 роки, для Польщі один на 8 років при тому, що мінімальна заробітна плата у цих країнах є вищою, ніж в Україні [9].

У 2015 році уперше за останні 15 років в Україні розглядалась можливість суттєво змінити вміст споживчого кошика, до якого прив’язаний розмір мінімальної зарплати та пенсії. Кабмін погодився переглянути вміст споживчого кошика і доручив чотирьом відомствам, а саме – міністерству соціальної політики, міністерству економічного розвитку і торгівлі, міністерству охорони здоров’я та міністерству фінансів, провести науково-громадську експертизу складових переліку споживчого кошика [3]. Утім, розраховувати на те, що незабаром споживчий кошик в уряді можуть дійсно оцінити у 7 тис. грн., не варто, переконаний голова комітету економістів України Андрій Новак, який висловив свою думку в коментарі IA ZIK [10].

Житель України повинен економити по максимуму, щоб оплатити проживання. Але статистика та досвід показують, що економити українці не вміють.

Україна є енергодефіцитною державою, що імпортує 75% природного газу та 85% нафти і нафтопродуктів. Така структура паливно-енергетичного балансу є критичною і неприйнятною з точки зору енергетичної безпеки. Виходячи з цього, одним з основних завдань Української держави є суттєве зменшення неефективного споживання енергетичних ресурсів. Щоб розв’язати таке завдання необхідно зосередитися на аналізі найважливіших сторін проблеми та визначити шляхи, засоби і методи її вирішення. Наприклад, широкого розповсюдження у Німеччині набуває вітроенергетика та використання сонячної енергії. У країні сонячні енергетичні установки щорічно виробляють більше 3000 млн. кВт-год. електроенергії. Польща впроваджує систему енергозбереження з 1991 року. Країна має

позитивний досвід змішаного фінансування енергетичних проектів (кошти Євросоюзу, міжнародних фондів-донорів, екологічних фундацій, бюджету), де вміло використовується система податкових пільг [11].

На поліпшення рівня життя населення та подолання бідності протягом останніх років в Україні було спрямовано низку законодавчих і нормативних актів Кабінету міністрів. Удосконалювалася законодавча база, що регламентує стандарти та державні соціальні гарантії в соціальній сфері. Зокрема, було прийнято закони України „Про прожитковий мінімум" (1999 р.) та „Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" (2000 р.) [2]. Але, беручи до уваги ситуацію в країні, слідувати цим законам та стандартам стає практично неможливо. Тому, щоб заощадити, не потрібно сподіватися на владу. Це можна зробити власними силами. Наприклад, уникати розморожування продуктів під струменем води, встановити подвійну мийку для посуду, перекривати вентелі перед тривалою відсутністю тощо; вимикати світло та використовувати енергоощадні лампочки; утеплити двері та вікна, встановити вікна з подвійним застекленням, придбати товстий килим та щільні штори [5]. Також доцільно звернути увагу на, так звані, „пасивні будинки". У такому приміщенні витрати енергії на опалення зводяться до мінімуму за рахунок застосування внутрішніх джерел енергії. За кордоном з метою захисту довкілля люди все частіше займаються перетворенням свого житла в екологічне: термоізоляція стін, вікон, дверей, даху, встановлення батарей для використання альтернативних джерел енергії. Практичний досвід зведення „пасивних будинків" мають європейські країни, зокрема Німеччина, де функціонує понад 4 тис. будинків, що відповідають вимогам енергоефективного будинку. Поняття „пасивний будинок" у нашій країні з'явилося порівняно недавно. Стримуючим фактором будівництва „пасивних будинків" в Україні є їх відносна дорожнеча, вони приблизно на 8-10% вищої вартості порівняно зі звичайними будинками. Проте, потрібно взяти до уваги не тільки вартість житла, але і вартість його подальшої експлуатації. Витрати по експлуатації „пасивного будинку" в рази менші витрат на звичайне житло. Також варто врахувати постійне зростання цін на опалення, гарячу воду та електроенергію [4].

Більш детальний аналіз доводить неактуальність деяких шляхів ощадливості для пересічного українця. Наприклад, при порівнянні мінімальної заробітної плати українця, яка за Законом України від 17.09.2015 р. №704-VII „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2015 рік" для працездатної особи становить 1378 грн., та вартості встановлення обладнання середньої за потужністю системи на сонячних батареях (за даними сайту [12] складає 9010 грн. з 3 роками гарантії) можна сказати, що заощаджувати потрібно значно більше. І перед українцями постає нова проблема – заощадження заради економії власного бюджету.

Список використаних джерел: **1.** *Закон* України „Про Державний бюджет України на 2015 рік" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80-19 **2.** *Закон* України „Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" від 05.10.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2017-14 **3.** *Вперше* за 15 років Кабмін перегляне споживчий кошик // УНІАН. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economics.unian.ua/finance/1103788-vpershe-za-15-rokiv-kabmin-pereglyane-spojivchiy-koshik.html **4.** *Громова У.* Досвід енергозбереження в різних країнах світу (Екологічне житло. „Пасивні будинки") // Poultry Market. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://market.avianua.com/?p=4042 **5.** *Державне* агенство з енергоефективності на енергозбереження України. Енергозбереження в побуті // Держенергоефективності України. – К. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://saee.gov.ua/uk/consumers/energozberezhenya-v-pobuti **6.** *Курс* НБУ. Официальный курс валют // Минфин. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minfin.com.ua/currency/nbu/?gclid=CNPyr4-ksckCFaHbcgodrGUNmQ **7.** *Москалець Т. Ю.* Про перспективу зміни набору споживчих товарів (послуг)в Україні // Новітні технології у науковій діяльності і навчальному процесі. – Чернігів: ЧДТУ, 2012. – С. 480-484 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stu.cn.ua/media/files/pdf/tom1-nt12.pdf **8.** *Мурга М.* Споживчий кошик українців: що сьогодні можна купити на зарплату // 112.ua. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua.112.ua/statji/spozhyvchyi-koshyk-ukraintsiv-shcho-sohodni-mozhna-kupyty-na-zarplatu-203823.html **9.** *Панченко О.*, Розендаал В. Українець, німець, поляк: що в споживчому кошику // Сегодня. – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://ukr.segodnya.ua/economics/finance/ukrainec-nemec-polyak-chto-v-potrebitelskoy-korzinke-520918.html **10.** *Споживчий* кошик потрібно переглядати із залученням експертів. Андрій Новак. 24 липня 2015 р. // ZIK сила інформації. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zik.ua/ua/news/2015/07/24/spozhyvchyy_koshyk_potribno_pereglyadaty_iz_zaluchennyam_ekspertiv_andriy_no

vak_610125 **11.** *Шевченко В.* Використання енергозберігаючих технологій в країнах ЄС: досвід для України. Одеса: Регіональний філіал НІСД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/262/ **12.** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gravicappa.com.ua/